

Uit je bol

Planten kunnen zich geslachtelijk, maar ook ongeslachtelijk voortplanten. Tulpen, lelies en narcissen planten zich voort via bollen, de aardbei via uitlopers en krokussen via knollen. Als een bloem uit de knol of bol barst, is dat een echte kleurexplosie. De leerlingen verbeelden die bloemenpracht en laten tegelijkertijd zien hoe het zit met de voortplanting.

Opdracht: Maak een schilderij van een kleurrijke bloem waaraan je kunt zien hoe het zit met de voortplanting.

Doelen

- ◆ Met deze opdracht kunt je aansluiten bij **kerndoel 41**: verschillende manieren van voortplanting van planten, **kerndoel 40**: bloemvormen passen bij de manieren van bestuiven en **kerndoel 39**: schoonheid van de natuur, verwondering.
- ◆ De leerling weet wat een kleurnuance is, kan kleurnuances herkennen in afbeeldingen en kan kleurnuance toepassen in een werkstuk.
- ◆ De leerling kan schilderen met waterverf door te variëren met veel en weinig water, kleurverloop en meerder lagen over elkaar aan te brengen.
- ◆ De leerling kan het materiaal op verschillende manieren hanteren en kan nieuwe werkwijzen bedenken die passend zijn bij de verbeelding van het onderwerp.

Materiaal

Je hebt nodig voor schilderen met waterverf:

- ruw tekenpapier, A5-A4 formaat
- penselen, nr. 3-6
- waterverf
- potje water
- tissues
- onderlegger

Je hebt nodig voor onderzoek:

- het materiaal van de werkwijze
- evt. oefenvellen

Bijzonderheden:

- De les spreekt nog meer tot de verbeelding wanneer er echt materiaal aanwezig is: een bol waar een tulp, hyacint of ui uit groeit, een knol waar een krokus of aardappel uit groeit, een wortelstok/uitloper van de gele lis of de aardbei.
- Je kunt de leerlingen zelf een bloem laten kiezen uit de kaartjes in de bijlage of de kaartjes willekeurig uitdelen.

En verder

- Animatiefilmpje van 1 minuut waarin de groei van een bloem uit een bol wordt uitgelegd: <https://www.youtube.com/watch?v=uv8rtR3DZl0>
- Filmpje met uitleg over waar de tulp vandaan komt: <https://www.youtube.com/watch?v=tRrQj864x5c>

De les in fases

Oriënteren

1. Bespreek het vormdoel.
2. Vraag leerlingen of ze weten wat het is. Leg het zelf uit of toon het filmpje. Is dit vormdoel al eerder aan bod gekomen? Herhaal dan kort de informatie.
3. Leg de werkwijze schilderen met waterverf uit. Doe de techniek zelf voor, toon het filmpje of herhaal kort de inhoud.
4. Geef leerlingen daarna het materiaal zodat ze kunnen oefenen.
5. Laat ze tijdens het oefenen ook het vormdoel uitproberen.
6. Toon het beeldmateriaal van de bouwsteen betekenis en bespreek het kort.
 - Waaraan kun je zien of een plant zich geslachtelijk of ongeslachtelijk kan voortplanten? [Bijvoorbeeld door te onderzoeken waar de wortels en de steel van de plant uit voortkomen].
 - Welk moment van de bloeifase vind jij het mooist? In de knop, net opengebarsten, volop in bloei, bijna uitgebloeid?
7. Bespreek de opdracht.

Onderzoeken

1. Geef leerlingen de tijd om te onderzoeken wat ze willen maken.
2. Ze doen dat door met het materiaal te experimenteren. Wat kun je er allemaal mee?
3. Gebruik eventueel de bouwsteen onderzoek. Toon het filmpje, leg zelf uit of herhaal kort de informatie.
4. Begeleid de leerlingen individueel door het stellen van reflectievragen. Suggesties:
 - Je hebt het materiaal al op verschillende manieren uitgeprobeerd. Heel goed. Kun je er nog wat meer bedenken?
 - Deze bewerking is leuk bedacht. Weet je al waar je die voor kan gebruiken?
 - Hoeveel verschillende kleuren gebruik je in deze vorm? Kun je daar nog meer kleurnuances aan toevoegen?
 - Ik zie hier veel lichte kleuren. Hoe zou je die kleuren donkerder kunnen maken?
 - Hier zijn de kleuren op papier gemengd. Was dat de bedoeling? Wat kun je doen om dat te voorkomen?
5. Houd eventueel aan het eind van het onderzoek een tussentijdse beschouwing; in groepjes of klassikaal. Je kunt hiervoor de nabeschouwsingsvragen onderzoek gebruiken.

Uitvoeren

1. Wanneer er voldoende geoefend is, gaan de leerlingen hun definitieve werkstuk maken. Er komt nu ook steeds meer aandacht voor details.

Evalueren

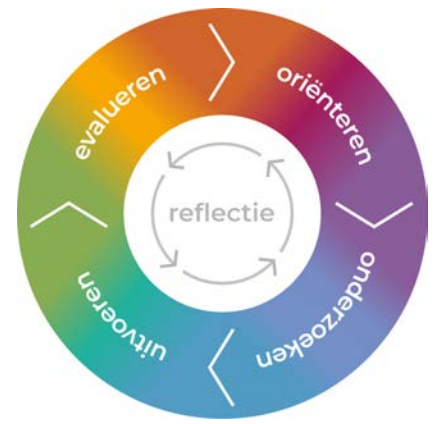
Klik op 'Nabespreken: wat hebben we geleerd?'

Bespreek de vragen op het digibord klassikaal of laat leerlingen de vragen in groepjes of individueel beantwoorden. Mogelijke vragen:

- ◆ Wat een feest van kleur, al die bloeiende bloemen. Welke bloemen planten zich op dezelfde manier voort? Waaraan zie je dat?
In welk werkstuk zie je dat de bloem net is opengebarsten/volop bloeit/bijna is uitgebloeid/op het punt staat te gaan bloeien?
Vertel eens.
- ◆ In welk werkstuk zit veel kleurnuance. Wijs de verschillende tinten eens aan.
Wat voor effect heeft het gebruik van weinig of veel kleurnuance op de betekenis?
- ◆ In welk schilderij zie je kleurverloop? Hoe heeft de maker dat gedaan?
In welk schilderij zijn veel lagen over elkaar aangebracht? Wat is daarvan het effect?
- ◆ Stel deze vragen voordat de leerlingen met de uitvoering beginnen.
Hoeveel ideeën heb je (met je groepje) bedacht?
Voor welk idee weet je al een toepassing? Leg eens uit.

Spelen met lesfasen en lesdoelen

- De lesbeschrijving is een richtlijn, geen keurslijf. Voel je vrij de volgorde van de bouwstenen naar eigen inzicht aan te passen.
- Is het doel van een bouwsteen al bekend, dan is een korte mondelinge herhaling voldoende.
- Vind je 2 nieuwe leerdoelen te veel voor je leerlingen? Kies dan het doel uit dat ze het hardst nodig hebben voor de opdracht. Of splits de les op. Les 1: aanleren werkwijze, les 2: betekenis en vormdoel.

Aanpassen werkwijze

Liever een andere werkwijze bij deze les? Je kunt de betekenisbouwsteen combineren met onderstaande werkwijzes. Wissel je een bouwsteen, kijk dan altijd kritisch naar de voorgestelde volgorde in de lesbeschrijving en pas naar eigen inzicht aan.

- Teken- en schildertechnieken

Bijlage: Uit je bol

Tulp	Lelie	Narcis
Ui	Knoflook	Hyacint
Amaryllis	Krokus	Begonia
Aardappel	Aardbei	Waterlelie
Gele lis	Dahlia	Amaryllis
Tulp	Lelie	Narcis
Ui	Knoflook	Hyacint
Amaryllis	Krokus	Begonia
Aardappel	Aardbei	Waterlelie
Gele lis	Dahlia	Amaryllis